

YIRINGLI YALLIG'LANISH KASALLIKLARIDA HAMSHIRALIK PARVARISHI

Madaminova Zarnigor Muhammadjon qizi.

*Andijon viloyati Paxtaobod tuman Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat
salomatligi tehnikumi o'qtuvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yiringli yallig'lanish kasalliklari bilan og'riqan bemorlarga hamshiralik yordamini tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Tadqiqotda kasalliklarning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari hamda davolash jarayonida hamshiraning o'rni va vazifalari tahlil qilingan. Shuningdek, bemorlarni parvarishlash, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, dori vositalarini to'g'ri qo'llash hamda asoratlarning oldini olishda hamshiralik kuzatuvining ahamiyati ko'rsatib berilgan. Maqola tibbiyot muassasalarida yiringli yallig'lanish kasalliklarini samarali boshqarishda hamshiralik ishini takomillashtirishga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *yiringli yallig'lanish kasalliklari, hamshiralik ishi, bemor parvarishi, aseptika va antiseptika, davolash jarayoni, profilaktika, tibbiy kuzatuv.*

Abstract: *This article examines the theoretical and practical aspects of nursing care for patients with purulent inflammatory diseases. The study analyzes the causes of these diseases, their clinical manifestations, and the role and responsibilities of nurses in the treatment process. Special attention is paid to patient care, adherence to aseptic and antiseptic principles, proper administration of medications, and the importance of nursing monitoring in preventing complications. The article is aimed at improving nursing practices in the effective management of purulent inflammatory diseases in medical institutions.*

Keywords: *purulent inflammatory diseases, nursing care, patient care, asepsis and antisepsis, treatment process, prevention, medical monitoring.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты сестринского ухода за пациентами с гнойно-воспалительными заболеваниями. В исследовании анализируются причины возникновения заболеваний, их клинические проявления, а также роль и функции медицинской сестры в процессе лечения. Особое внимание уделено уходу за пациентами, соблюдению правил асептики и антисептики, правильному применению лекарственных средств и значению сестринского наблюдения в профилактике осложнений. Статья направлена на совершенствование сестринской деятельности при эффективном ведении пациентов с гнойно-воспалительными заболеваниями в медицинских учреждениях.*

Ключевы слова: *гнойно-воспалительные заболевания, сестринское дело, уход за пациентами, асептика и антисептика, лечебный процесс, профилактика, медицинское наблюдение.*

Yiringli yallig'lanish kasalliklarida hamshiralik ishi.

Yallig'lanish nima?

Yallig'lanish - bu to'qimalarning shikastlanishiga olib keladigan shikastlovchi stimullarga qarshi gomeostazning dastlabki urinishi uchun juda muhim bo'lgan murakkab biologik jarayon. To'qimalarning shikastlanishidan so'ng, immunitet tizimi turli manbalardan hujayralarni jalb qiladi va juda murakkab voqealar seriyasini boshlaydi. Yallig'lanish paytida immunitet tizimi ko'plab kimyoviy vositachilarni, jumladan sitokinlarni, gistaminlarni va prostaglandinlarni chiqaradi. Ushbu moddalar yallig'lanish reaksiyasining boshlanishi, davom etishi va regulyatsiyasi uchun signalizatsiya molekulalari sifatida ishlaydi. Bu jarayonni o'tkir yallig'lanish deb atash mumkin, bu qon oqimining ko'payishidan qizarish (rubor) bo'lgan beshta asosiy belgilar bilan tavsiflanadi; issiqlik (kaloriya), shuningdek, qon oqimidan; shish (o'simta), suyuqlik to'planishi tufayli; og'riq (dolor), asab tugunlarini rag'batlantirish tufayli; va nihoyat, funktsiyani yo'qotish.

O'tkir yallig'lanish reaksiyasi organizmni davolash va himoya qilish uchun juda muhimdir; ammo nazoratsiz qolsa, ko'plab kasalliklarning rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Shunday qilib, juda nozik sozlangan muvozanat yaxshi sog'liq uchun muhim ahamiyatga ega.

O'tkir yiringli infeksiya qo'zg'atuvchilariga stafilokokklar, streptokokklar, diplokokklar va boshqa qo'zg'atuvchilar kiradi. Odam organizmiga mikroblar jarohatlangan teri va shilliq pardalar orqali

kiradi hamda limfatik va qon tomirlari bo'ylab tarqaladi.

Bakteriyalar tushishiga organizm reaksiyasi, mikroblar turi, chidamliligi va miqdoriga, organizm holatiga (yoshi, ovqatlanishi,

qarshilik ko'rsatishi, qabul qilishi) bog'liq.

Yallig'lanishning mahalliy belgilari: qizarish, shish, og'riq, mahalliy haroratning ko'tarilishi, organ faoliyatining buzilishi.

Infeksiya o'choqdan qonga tushishi va umumiy yiringli infeksiya rivojlanishiga olib kelishi mumkin (sepsis)

Yallig'lanish turlari

Yallig'lanish hodisasining davomiyligi va joylashishiga qarab, yallig'lanishni quyidagi turlarga ajratish mumkin.

- O'tkir yallig'lanish: To'qimalarning shikastlanishi yoki infeksiyasiga tananing tez va tezkor javoblari o'tkir yallig'lanishdir. Bu vaqtinchalik jarayon bo'lib, odatda jarohatni keltirib chiqaruvchi vositani olib tashlash va davolanishni boshlash uchun bir necha kun davom etadi. O'tkir yallig'lanish to'qimalarni davolashda muhim jarayon bo'lib, qizarish, issiqlik, shishish, og'riq va funktsiyalarni yo'qotishning klassik belgilari bilan tavsiflanadi. Biroq, ortiqcha yoki nazoratsiz reaksiyaning o'zi to'qimalarga zarar etkazishi mumkin.

- Surunkali yallig'lanish: Bu o'tkir yallig'lanishdan farq qiladi, chunki u bir necha hafta, oylar va ba'zan hatto yillar davom etishi mumkin bo'lgan doimiy past darajadagi yallig'lanishdir. Ko'pgina holatlar tuzalmagan o'tkir jarohatlar, doimiy infeksiyalar yoki otoimmün kasalliklardan kelib chiqadi. Yallig'lanishning bu turi vaqt o'tishi bilan to'qimalarga sekin zarar etkazadigan yallig'lanish vositachilarining asta-sekin ajralib chiqishi natijasida ko'plab surunkali kasalliklarning rivojlanishida katta rol o'ynaydi, deb ishoniladi. Ba'zi surunkali kasalliklar yurak-qon tomir kasalliklari, artrit va hatto saratondir.

• Mahalliy yallig'lanish: Bu tananing ma'lum bir qismining yallig'lanishi. Muayyan organ yoki to'qimalarga mahalliy jarohatlar kiradi. Ba'zi misollar - bukilgan to'piq, teri infeksiyalari yoki appenditsit. Semptomlar o'sha joy bilan cheklangan; masalan, shish, qizarish va og'riq va yallig'lanish reaksiyalari faqat shu sohada to'qimalarni tiklashga qaratilgan.

• Tizimli yallig'lanish: Tizimli yallig'lanish mahalliy yallig'lanishga qarama-qarshidir. U butun organizmni qamrab oladi. Yallig'lanish reaksiyasi bilan, shuningdek, og'ir infeksiyalar, otoimmün kasalliklar va tizimli bo'lgan boshqa sharoitlarda bo'lgani kabi keng tarqalgan. Shu sababli tizimli alomatlar, masalan isitma, charchoq, va og'riq rivojlanishi mumkin. Tizimli yallig'lanish, shuning uchun ehtiyotkorlik bilan davolashni talab qiladi, chunki u ushbu shaxsning sog'lig'iga va organlarning faoliyatiga sezilarli ta'sir qiladi.

• Qizarish va shishish: Bu o'tkir yallig'lanishning odatiy belgilari, ammo surunkali yallig'lanishda ham bo'lishi mumkin. Qizarish yallig'langan to'qimalarga qon ta'minoti kuchayishi bilan bog'liq bo'lsa, shishish esa qon tomir o'tkazuvchanligining oshishi tufayli suyuqlikning oqishi bilan bog'liq. Mahalliy yallig'lanishda bu alomatlar odatda terining yuzasida ko'rinadi. Ichki yallig'lanish, shuningdek, tashqi tomondan ko'rinmaydigan organlar yoki to'qimalarda shish paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin.

• Og'riq (qo'shma, mushak yoki diffuz): Og'riq - yallig'lanishning klassik belgisi, yallig'lanish vositachilari tomonidan asab tugunlarining faollashishi natijasidir. Mahalliy yoki diffuz, og'riq qo'shma qattqlik, mushak og'rig'i yoki diffuz noqulaylik bo'lishi mumkin. Og'riqning joylashishi va intensivligi yallig'lanishning tabiati va joyiga qarab belgilanadi. Surunkali yallig'lanish hayot sifatiga katta ta'sir ko'rsatadigan doimiy og'riqlarga olib kelishi mumkin.

• Teri kasalliklari (toshma, ekzema): Tananing eng katta organi sifatida teri odatda yallig'lanish qurboni bo'ladi. Toshmalar, ekzema, toshbaqa kasalligi va boshqa dermatologik kasalliklar allergiya, infeksiyalar yoki otoimmün sharoitlar tufayli kelib chiqqan yallig'lanish reaksiyalarining natijasi bo'lishi mumkin. Teri lezyonlari qichishish, qizarish va og'riqlarga olib kelishi mumkin va ularning surunkali shakllarida terining chandiqlari va qalinlashishi mumkin.

• Charchoq: Yallig'lanish tanadagi energiya zaxiralarini sezilarli darajada yo'q qiladi. Immunitet tizimi ishga tushganda, yallig'lanish vositachilarini ishlab chiqarish va chiqarish uchun katta miqdorda energiya talab qiladi, bu esa doimiy charchoq va zaiflik holatiga olib keladi. Bu odatda odatdagi charchoqdan chuqurroqdir va normal faoliyat darajasiga ta'sir qiladi. Doimiy yallig'lanish, ayniqsa, uzoq vaqt davom etadigan charchoqqa olib keladi, bu esa oddiy turmush tarzini boshqarishni qiyinlashtiradi.

• Oshqozon-ichak muammolari: Yallig'lanish ovqat hazm qilish tizimidagi zaif muvozanatni buzishi va oshqozon-ichak traktining turli xil buzilishlarini keltirib chiqarishi mumkin. Ba'zi misollar - oshqozon bezovtaligi, gaz, diareyayoki qabziyat. Yarali kolit va Kron kasalligi kabi surunkali yallig'lanish kasalliklari ovqat hazm qilish tizimiga ta'sir qiluvchi bu yallig'lanish kasalliklariga misol bo'la oladi. Ular katta qayg'u yaratadilar, shuningdek, ozuqa moddalarining so'rilishini buzadilar.

• Miya tuman: Yallig'lanish ba'zi kamdan-kam hollarda miya funksiyasini buzishi mumkin, bu ko'pincha "miya tuman" deb ataladigan kognitiv buzilishlarga olib keladi. Bu

diqqatni jamlay olmaslik, xotirani yo'qotish va chalkashlik sifatida namoyon bo'lishi mumkin. Yallig'lanish vositachilari qon-miya to'sig'iga kirib, neyron funksiyasiga ta'sir ko'rsatishi mumkin, bu esa bu kognitiv ta'sirga olib keladi. Surunkali yallig'lanish kognitiv buzilish xavfi bilan bog'liq.

Yallig'lanish sabablari

Yallig'lanish, himoya reaksiyasi turli omillar bilan qo'zg'atilishi mumkin, masalan:

- **INFEKTSION:** Mikrob bosqinchilari, bakteriyalar, viruslar, zamburug'lar va parazitlar tananing birinchi himoya chizig'i bo'lgan yallig'lanishni keltirib chiqaradi. Ushbu patogenlar to'qimalarni yo'q qiladi va toksinlarni chiqaradi, bu esa immunitet tizimiga xavfni bartaraf etish uchun yallig'lanish hujayralari va vositachilarni yuborish uchun signal beradi. Yallig'lanish infeksiyaga qarshi kurashish uchun zarur bo'lganligi sababli, u bo'rttirilgan yoki uzaygan bo'lsa, u ko'pincha tizimli asoratlar bilan to'qimalarning shikastlanishiga olib keladi.

- **shikastlanishga:** Shikastlangan holat jarohatlar, kuyishlar, cho'zishlar yoki sinishlar shaklida bo'lishi mumkin bo'lgan shikastlanish natijasida yuzaga kelganda, shikastlangan to'qimalarni tiklash uchun yallig'lanish hodisalari kaskadi harakatga keladi. Yallig'lanish vositachilarining chiqarilishi hujayra qoldiqlarini olib tashlashga yordam beradi va shifo jarayonini boshlaydi. Biroq, qo'pol yoki surunkali shikastlanish holatlarida, bu shikastlanish reaksiyasi mos kelmaydigan bo'lib, doimiy og'riq va funktsional buzilishlarga olib keladi.

- **tirnash xususiyati beruvchi va toksinlarga ta'sir qilish:** Atrof-muhitni tirnash xususiyati beruvchi moddalar, masalan, ifloslanish, kimyoviy moddalar va allergenlar ba'zi sezgir odamlarda yallig'lanish reaksiyalarini keltirib chiqarishi mumkin. Bunday agentlarga surunkali ta'sir qilish natijasida ta'sirlangan to'qimalarda doimiy yallig'lanish paydo bo'ladi, bu kabi kasalliklarning patofiziologik mexanizmlariga yordam beradi. astma, allergiya, va ba'zi nafas olish kasalliklari. Yallig'lanish jarayoni tanadan bu tirnash xususiyati beruvchi moddalarni chiqarib yuborishga harakat qilganda davom etadi, bu esa to'qimalarning keyingi nobud bo'lishiga olib keladi.

- **Surunkali kasalliklar:** Ushbu surunkali kasalliklarga semizlik kabi past darajadagi surunkali, o'ziga xos yallig'lanish bilan bog'liq kasalliklar kiradi. diabet, va yurak-qon tomir